

LA CARA OCULTA DEL MONDE DE LA MODA

MAR DOMÍNGUEZ
2N BATX A
TUTORA: MERCÈ ESPIELL
DEPARTAMENT DE VISUAL I PLÀSTICA
I.E.S. ALEXANDRE SATORRAS
2020-2021

Agraïments

Donar les gràcies a totes les persones que m'han ajudat durant el procés d'aquest treball:

A una tutora que m'ha pautat correctament.

A Marta Martínez per ser la millor fotògrafa i mare.

A Nieves Calvo, Sandra Díaz i Jennifer Marti per aportar la seva experiència.

I a una dona anònima que va fer que la sessió fotogràfica tingués el millor *attrezzo*.

Gràcies.

Abstract

Cuando la gente piensa en moda y en la alta costura, sólo ve la parte de lujo, los modelos, el dinero y la buena vida. Nunca se paran a pensar en todo lo que hay detrás. ¿De dónde provienen las tendencias que se llevan ahora mismo? ¿Con qué estilo me identifico más? ¿Podríamos decir que la moda es arte? ¿Cómo se preparan las colecciones para las *Fashion Week*? ¿Qué se debe hacer para convertirse en diseñador de moda hoy en día?

La cara oculta del mundo de la moda debe ser revelada para que la gente sepa realmente cómo funciona esta gran industria.

When people think of fashion and *haute couture*, they can only see the luxury, the supermodels, the money and the good life. They never stop to think about everything behind it. Where do the trends that we are wearing right now come from? What style do I identify with the most? Could we say that fashion is art? How are the collections prepared for the *Fashion Week*? How is it to become a fashion designer nowadays?

The hidden face of the fashion world needs to be revealed so that people really know how this enormous industry really works.

ÍNDIX

1. Introducció	7
2. Objectius	8
3. Els orígens de la moda	9
3.1. Expo París 1900. Pavillon de l'Élégance	9
3.2. Per dècades: dels '50 als '10	14
3.2.1. 1950 amb els seus dissenyadors importants	14
3.2.2. 1960 amb els seus dissenyadors importants	15
3.2.3. 1970 amb els seus dissenyadors importants	16
3.2.4. 1980 amb els seus dissenyadors importants	18
3.2.5. 1990 amb els seus dissenyadors importants	19
3.2.6. 2000 amb els seus dissenyadors importants	20
3.2.7. 2010 amb els seus dissenyadors importants	21
4. L'aspecte creatiu de la moda	22
4.1. L'atractiu visual de la moda	22
4.2. Moda i Art	26
4.3. De l'extravagància a l'elegància	32
5. La moda i la societat	34
5.1. La moda com a identificador social	34
6. Les supermodels i les passarel·les	42
6.1. Les supermodels dels '90	42
6.2. Les passarel·les més emblemàtiques de la història	49
7. Estudis i sortides laborals dins del món de la moda	56
7.1. Estudis	56
7.2. Sortides laborals	59
7.3. Entrevista a treballadors de diferents àmbits dins de la moda	62
7.3.1. Nieves Calvo	62
7.3.2. Sandra Díaz	63
7.3.3. Jennifer Marti	64
8. Part pràctica: Confecció de peces de roba i creació d'una revista.	66
9. Bibliografia i bibliografia web	79

1. Introducció

Des que tinc ús de memòria, la moda ha estat part de mi mateixa. Surto al carrer i observo què porta la gent, analitzant-los amb una sola mirada, mirant què porten, els seus estampats, els colors que combinen, quins accessoris decideixen posar-se, les sabates... No em fan falta més de cinc segons per a fer un volt amb la mirada a una botiga i veure si val la pena entrar a mirar o no.

Sempre m'han dit que era una nena molt creativa i amb molta imaginació. Em podies trobar dibuixant o cantant i ballant, jugant a vestir les nines, fent collages sobre la roba de les famoses que sortien en les revistes que comprava la meva mare, creant els meus propis dissenys en plantilles de paper, disfressant-me cada dia amb vestidets de princeses, posant-me polseres i collarets de perles de plàstic, etc. Tots sabien que hi havia alguna cosa en mi desitjant obrir-se camí en aquest món de la moda.

Tots els matins, abans de sortir per la porta, em miro en el mirall, amb l'única intenció d'assegurar-me que vaig bé, que tot està en el seu lloc. És igual a on em disposi a anar, sempre m'haig de veure perfecta, sinó, no surto.

És per això que vaig voler fer aquest treball sobre la moda, ja que és un tema que sempre ha estat en mi, una cosa que m'agrada i que gaudeixo fent.

2. Objectius

Aquest treball té com a objectiu indagar sobre l'evolució de la moda. Com la roba va deixar de ser unes simples peces per tapar-nos el cos, i va començar a tenir unes regles a seguir fins a convertir-se en un art. El creixement d'una indústria que mou molts diners i que no tothom pot arribar a l'èxit. Tot el treball que hi ha darrere d'una col·lecció i de la seva corresponent passarel·la, les teories científiques per anar ben vestits, els estils que identifiquen a la gent, tot el procés de creació que de vegades no arribem a veure, els noms més importants de la indústria, etc.

Aquest treball és la indagació d'aquelles coses que no tothom se n'adona a l'hora de pensar en la moda però, que sense ella, no seria possible.

Amb tota la informació que he anat cercant, com a part pràctica, he fet una revista duent a terme tot el que he après durant aquest treball.

Acne Studios

Fall 2020 READY-TO-WEAR

Fotografia: Alessandro Lucioni / Gorunway.com

<https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2020-ready-to-wear/acne-studios/slideshow/collection#27>

3. Els orígens de la moda

3.1. Expo París 1900. Pavillon de l'Élégance

En 1900, l'Exposició Universal de París va crear l'anomenat Pavillon de l'Élégance. Jeanne Paquin, coneguda per ser la creadora del vestit imperi i l'abric quimono, va escollir els més importants modistes de l'època, com Doucet, Paul Poiret i Madeleine Vionnet, Worth, per poder presentar les seves peces.

Abric Quimono, 1910
Jeanne Paquin

<http://ladymarleleon.blogspot.com/2018/02/jeanne-paquin-gran-modista-y-creadora.html>

Era tendència que les dones lluïssin un rostre extremadament pàl·lid i anar el més perfecte possible. Les dones brunes eren excloses perquè era senyal que treballaven en el camp o en les mines. Es va posar de moda la famosa 'silueta S', una espècie de cotilla que cenyia la cintura, realçava el pit i marcava el maluc. Aquesta peça estrenyia molt els òrgans i moltes dones patien problemes respiratoris per portar-la.

Les faldilles eren extremadament estretes de la cintura i s'anaven eixamplant, creant un estil campana. Eren molt llargues i no deixaven veure les sabates.

Silueta "S", 1906

<https://antique-royals.tumblr.com/post/133726676373/1906>

Els disenyadors a destacar van ser sens dubte:

❖ **Jeanne Paquin**

Va canviar la silueta femenina de l'època. Paquin i Paul Poiret van alliberar a la dona de la cotilla per roba més còmoda. Utilitzava els colors pastel, ja que estaven de moda en aquell moment. També utilitzava molt el color negre en vestits inspirats en el món oriental. Va crear l'abric quimono, i va innovar usant la tècnica de barrejar tela amb aplicacions. Va ser pionera en atendre a les seves clientes de manera individual i personalitzadament. En 1914 va preparar un espectacle per a ensenyar els seus models. Va ser a Londres, on es va celebrar la seva primera desfilada de moda amb música.

Portrait of Madame Jeanne Paquin, 1915
Charles Dawbarn

https://es.wikipedia.org/wiki/Jeanne_Paquin#/media/Archivo:Madame_Paquin._c.1915.png

❖ **Paul Poiret**

Va ser un dels modistes més innovadors de l'època. Poiret va crear la faldilla *hobble*, la qual era tan estreta que les dones no es podien ni asseure ni gairebé caminar. Va ser l'impulsor de les mitges transparents, que deixava a la vista les cames de les dones que les lluien. Va crear l'abric *Confucio* i el vestit d'estil hel·lènic. La seva fama va acabar quan va haver d'anar a lluitar en la I Guerra Mundial, i al tornar, no es va saber adaptar a la demanda de les seves clientes.

"Théâtre des Champs-Élysées", 1913
Paul Poiret

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/121172>

❖ **Mariano Fortuny**

Mariano Fortuny no es considerava dissenyador. Una de les seves grans creacions va ser el vestit *Delphos*. Ell mateix va ser creador del teixit d'aquest vestit: el plisat. Està inspirat en les siluetes gregues i en la senzillesa. Una altra peça mítica va ser el xal *Knossos*, de seda i amb formes asimètriques. No era només dissenyador sinó que també era un gran pintor, gravador, fotògraf i escenògraf. Li agradava molt experimentar amb els teixits.

Vestit Delphos, 1909
Mariano Fortuny
© GETTY IMAGES

❖ **Jacques Doucet**

Els vestits de festa i cerimònies de colors pastel era la seva especialitat. Avui dia, és recordat com el dissenyador amb les peces més cares i detallades de l'època. Jugava molt amb els brodats, encaixos i adorns, així com els diferents tipus de teixits, dels quals només utilitzava els de millor qualitat.

Evening dress, 1906-7
Jacques Doucet

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/106438?searchField=All&sortBy=Relevance&ft=jacques+doucet&offset=20&rpp=20&pos=22>

3.2. Per dècades: dels '50 als '10

3.2.1. 1950 amb els seus dissenyadors importants

Els anys cinquanta, amb la fi de la II Guerra Mundial, van marcar una diferència en el món de la moda. En aquella dècada, la gent vivia amb por per culpa de la guerra. Les dones s'havien acostumat a vestir de manera pràctica, però asexualada. Va ser llavors quan va aparèixer el desig de lluir vestits luxosos i femenins, com a mostra que els anys foscos s'havien acabat. Les dones no ho van tenir gens fàcil durant la guerra, però aquest nou període era un alliberament per a elles. Moltes havien deixat de ser mestresses de casa i havien començat a treballar. La moda volia que se sentissin femenines en aquells vestits de bust amb farciment i cintura de vespa¹.

Sens dubte els dissenyadors més famosos d'aquesta dècada són Coco Chanel, Cristobal Balenciaga, Pierre Cardin, Hubert James Marcel Taffin de Givenchy i Christian Dior.

Imprescindibles de l'època:

- Guants
- Ballerines
- Abrics lleugers a partir de les espatlles
- Vestit sac²
- Cinturons amples
- Faldilles tub³
- Pantalons *capri*
- Línia imperi⁴
- Estoles de pell
- Peces de punt.

Audrey Hepburn
Los Angeles, 1953

Image Via: Paramount Pictures

¹ Utilització de la cotilla per aconseguir una cintura extremadament petita.

² La seva confecció es caracteritza per una folgança d'amplària diversa a l'altura de la cintura que torna a estrènyer-se a l'altura de les cames. Inventat per Cristobal Balenciaga.

³ Faldilla amb unes proporcions que ajusten el cos i equilibren les espatlles amb els malucs. Creat per Christian Dior.

⁴ Confecció en la qual el vestit té una costura acabada just a sota del bust, donant un aspecte de cintura alta, acompanyada d'una faldilla llarga amb caiguda fluixa.

3.2.2. 1960 amb els seus dissenyadors importants

La dècada dels seixanta va ser tota una revolució. La moda i la manera de veure-la va canviar completament. Mentre que la principal ciutat sempre havia estat París, als seixanta tothom mirava cap a Londres.

En mig d'una revolució i un constant ambient de festa, Londres es va nomenar la gran capital del moment. La dècada anterior era coneguda com a "formal", però això va deixar d'agradar. Setmanalment la roba arribava a les botigues angleses, on la gent havia d'estar sempre rondant per allà per estar a l'última. Va ser llavors quan la moda es va convertir en la identitat de la joventut, ja que buscaven maneres d'expressar un sentit de llibertat a través de la moda, la música i un nou estil de vida.

Els principals dissenyadors d'aquesta dècada són Yves Saint Laurent, Mary Quant, Oscar de la Renta, Andr e Courr eges i Paco Rabanne.

Imprescindibles de l' poca:

- Moda d'era espacial
- Malla met lica
- Psicod lia
- Minifaldilles
- Calceteria
- Lluentor i transparència
- Plàstics
- Línies gràfiques
- Ulleres de sol XXL
- Abrics, faldilles i vestits llargs
- Fibres sintètiques
- Botes
- Vesits lleugers⁵

*Trapeze (Yves Saint Laurent)
París, 1960*

<https://revistacodigo.com/disenio/yves-saint-laurent-10-momentos-de-infamia-y-genialidad/>

⁵ El vestit de línia A i la seva forma triangular que anava des de l'espatlla a mitja cuixa.

3.2.3. 1970 amb els seus dissenyadors importants

Al principi de la dècada es va imposar la roba amb un to ètic i natural, mentre que la gent que podia permetre's viatjar per altres països van adquirir tècniques que van fer posar de moda arts tradicionals com tricotar⁶, brodar⁷ i tenyir. L'Art Déco⁸ va aparèixer, i la botiga "Biba"⁹ de Londres es va convertir en l'epicentre de la moda retro, col·laborant amb dissenyadors com Ossie Clark. En 1977 la moda retro¹⁰ va perdre interès i Malcolm McLaren va obrir la botiga "SEX"¹¹. Mentrestant, el *Pret a Porter*¹² era dirigit per Givenchy, Oscar de la Renta, Dior, Chloe, venent en tot el món. Per a les dones treballadores van crear peces de punt per a combinar i d'altres fàcils de portar. El famós Studio 54¹³ de Nova York es va convertir en la discoteca més famosa del món.

Els dissenyadors més famosos van ser Gianni Versace, Cole Haan, Roger Vivier, Vivienne Westwood, Valentino i Giorgio Armani.

Imprescindibles de l'època:

- Malles
- Maxifaldilles¹⁴
- Vestits creuats¹⁵
- Folklore¹⁶
- Pantalons campana¹⁷ i vestit-pantalons
- Dibuxos, estampats i colors.
- Escot Diana¹⁸
- Parka¹⁹
- Monos

⁶ Fer punt a mà o amb màquina teixidora.

⁷ Adornar amb brodadures una tela o una altra matèria. Reproduir amb brodadures una figura.

⁸ El art déco es va caracteritzar per la utilització de figures geomètriques delineades amb precisió i la utilització de colors forts i cridaners.

⁹ Biba va ser una botiga de moda de Londres dels anys seixanta i setanta. Fundada i dirigida per la polonesa Barbara Hulanicki.

¹⁰ L'estil retro refereix a coses noves que mostren característiques del passat.

¹¹ Sex va ser una boutique dirigida per Malcolm McLaren i Vivienne Westwood especialitzada en roba que va definir l'aspecte del moviment punk.

¹² El prêt-à-porter és un tipus d'indumentària o roba confeccionada de manera seriada.

¹³ L'Studio 54 a Nova York era el temple de l'hedonisme, la música disco, la luxúria, les drogues i la llibertat sexual.

¹⁴ Faldilla llarga que arriba fins als turmells.

¹⁵ Defineix la cintura, equilibra el maluc i accentua el pit.

¹⁶ Els ullets amb encaix, adorns de galons i bruses amb falsa pitrera d'estil camperol.

¹⁷ Els pantalons campana són extremadament llargs i amples de genolls per a baix.

¹⁸ Escot asimètric amb una espatlla nua.

¹⁹ Peça llarga i còmoda, amb grans butxaques i folres que es poden posar i treure.

- Unisex
- Hot pants²⁰
- Carmen i estil gitano²¹
- Gautxos, bombatxos i jodhpurs²²
- Punk²³

Shutterstock Armani
1978

<https://elle.mx/moda/2017/10/23/giorgio-armani-el-disenador-que-dejo-la-medicina-para-crear-un-emporio/>

²⁰ Shorts extremadament curts que amb prou feines cobrien les natges.

²¹ Escots per sota de les espatlles, malucs i cuixes cenyits, i faldilles que agafen vol a partir dels genolls i acaben amb puntes o volants.

²² Els pantalons tres quarts inclouen els gauchos, a meitat del panxell; els pantalons bombats, frunzits sota dels genolls; i els tradicionals *jodhpurs*, pantalons molt amplis dels malucs als genolls.

²³ La tendència punk era deconstructivista, antisistema i d'estètica sadomaso, en la qual destacaven els imperdibles, la tela esquinçada i les puntes irregulars.

3.2.4. 1980 amb els seus dissenyadors importants

Els anys vuitanta van arrencar amb l'era Thatcher i Reagan²⁴ mentre que les classes treballadores estaven passant per moments difícils. La moda de carrer va sorgir dels estudiants de moda sense diners. La gent que podia accedir a Chanel o Versace eren rics, però no s'envejava aquell estil. Va ser quan dissenyadors com Gaultiere van captar les inquietuds del carrer i les van adaptar. A mitjans de la dècada, tot va millorar i es va despertar interès per les sabates, bosses i joieria de disseny. Així van néixer marques com Calvin Klein, Donna Karan i Ralph Lauren.

En les discoteques es dictaven les últimes tendències de moda.

Els principals dissenyadors van ser Calvin Klein, Christian Lacroix, Ralph Lauren, Azzedine Alaïa i Thierry Mugler.

Imprescindibles de l'època:

- Moda andrògina²⁵
- Roba de carrer
- Vestits de jaqueta i muscleres
- Faldilles campesines blanques
- Talles extra grans
- Faldilles abullonades
- Ratlles i quadres escocesos
- Asimetria
- Cinturons amples

Ralph Lauren
1986

<https://basilisa.es/45-looks-de-los-80-que-te-inspiran-hoy/fullsizerender-513/>

²⁴ Margaret Thatcher i Ronald Reagan van formar una aliança personal i política que va revitalitzar el moviment conservador al món sencer, va potenciar la cooperació estratègica entre els Estats Units i el Regne Unit i va contribuir de manera determinant a posar fi al comunisme i ratificar el predomini universal del capitalisme.

²⁵ Moda i tendències que combinen elements propis de les dones amb altres dels homes.

3.2.5. 1990 amb els seus dissenyadors importants

La moda dels anys 90 no té un estil específic, va ser un impuls de les persones per marcar la seva pròpia personalitat a través de la roba.

Tot era varietat i no hi havia una tendència fixa. La gent es vestien còmodes, sense donar-li importància a l'opinió dels altres i sense seguir les tendències.

La moda era el reciclatge de diferents materials, com a protesta pel medi ambient.

Durant els dies laborals, els empleats havien de portar els seus uniformes o vestir-se formals, però per als divendres es va crear el "casual Friday", on tothom podia mostrar qui eren i l'estil que tenien. Va ser una època de molta diversitat.

Els principals dissenyadors van ser John Galiano, Alexander McQueen i Issey Miyake.

Imprescindibles de l'època:

- Low-rise pants²⁶
- Piercings, tatuatges i tints al cabell
- *Grunge*²⁷ look
- Estil *underground*²⁸
- Colors neó
- Brillantines
- Samarretes curtes
- Teixit *denim*²⁹
- Sabates amb plataformes
- Roba esportiva

Alexandre McQueen
1995/1996

<https://baudrillardstudies.ubishops.ca/alexander-mcqueen-and-jean-baudrillard-the-pleasure-of-fashion/>

²⁶ Pantalons on el tir neix a l'altura del maluc o per sota d'ell.

²⁷ 'Grunge' és sinònim de brut o de descarat.

²⁸ Moviments, manifestacions culturals o expressions artístiques que estan a contracorrent de la tradició, el cànon i la cultura oficial.

²⁹ El denim és un tipus de tela resistent que està feta principalment de cotó. Amb ell es fabriquen els populars pantalons texans.

3.2.6. 2000 amb els seus dissenyadors importants

Als anys 2000, la moda no creava peces noves o coses que no havíem vist abans. Els dissenyadors van voler recuperar el millor de dècades passades i tornar-lo com a tendències, amb un estil propi gràcies a les tecnologies que no existien abans i que van permetre una millora.

Els principals dissenyadors van ser Carolina Herrera, Prada i Versace.

Imprescindibles de l'època:

- Low-rise pants
- Vestits curts
- Accessoris extravagants

Versace
2000

[https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2000-ready-to-wear/versace/slideshow/collecti
on](https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2000-ready-to-wear/versace/slideshow/collecti
on)

3.2.7. 2010 amb els seus dissenyadors importants

La dècada dels 10 han estat tot menys avorrits. Gràcies a les xarxes socials tot es va revolucionar. La diferència entre l'estil del carrer i l'alta moda va desaparèixer. Tothom penjava els seus looks a *Instagram*, la gent sortia al carrer només perquè la resta miressin el seu estil. La moda ha tingut més rellevància que mai.

Els principals dissenyadors han sigut Nicolas Ghesquière, Miuccia Prada, Frida Giannini, Marc Jacobs, Phoebe Philo i Karl Lagerfeld.

Imprescindibles de l'època:

- Post-soviètic³⁰
- Maximalisme³¹
- Sabatilles gruixudes
- Estil afropolità³²
- Androgínia
- Samarretes amb missatges polítics
- Diversitat
- Apropiació cultural³³
- *Athleisure*³⁴
- Sostenibilitat

Savage X Fenty
Fall-Winter 2018
Getty Images

³⁰ L'estètica post-soviètica jugava amb un estil *kitsch* de discoteca de poble, el vestit de poder mafiós i la roba esportiva d'imitació amb logotips ciríl·lics.

³¹ Barreges de colors, estampats i textures, fins i tot barreja d'estils diferents en un mateix look.

³² Dissenyadors africans s'han fer notar pel seu estil autèntic, fusionant tèxtils tradicionals amb idees modernes.

³³ Prendre inspiració d'altres cultures i ètnies.

³⁴ Roba esportiva de luxe.

4. L'aspecte creatiu de la moda

4.1. L'atractiu visual de la moda

Si en comptes d'utilitzar els colors neutres més bàsics portem colors vius, normalment no sabem mai ben bé què fer. Sembla fàcil combinar el color de les peces de roba, però no ho és. Sempre podem experimentar per nosaltres mateixos si realment ens agrada la nova combinació de colors o no. Tanmateix, la ciència ha sabut quins són els colors que millor queden junts.

❖ *La monocromia:*

L'opció més recurrent. Si no sabem què combina un color viu, el que podem fer és combinar-ho amb el mateix color o amb un altre de la mateixa gama. Dos colors junts, encara que tinguin un altre nivell d'intensitat molt diferent, poden quedar bé.

Harry Styles
Gucci
Febrer 2020
GETTY IMAGES

<https://www.vogue.com/voqueworld/article/harry-styles-brit-awards-marc-jacobs-womenswear-suit>

❖ **Colors oposats:**

Els colors oposats entre si poden quedar molt bé. Per saber com combinar-los hem de fixar-nos en la roda de color i veure quins colors estan directament oposats.

En general, pensem que per combinar colors, és millor fer-ho amb tons de la mateixa gamma. Però, si ho fem amb colors oposats, el resultat pot arribar a ser molt més atractiu i interessant.

Elsa Hosk
Octubre 2019

Via Instagram @hoskelsa

https://www.instagram.com/p/B3MlXG7JceZ/?utm_source=ig_embed

❖ **Tons terra:**

Els tons terra són tan amplis i existeixen tants derivats que la combinació entre ells és molt senzilla. Els colors beix, nude, ivori, marró xocolata expressen elegància.

La millor manera de combinar aquests colors és entre si, barrejant-los. Encara que, un to fred mai es portarà molt bé amb un de càlid.

Olivia Palermo
Agost 2019
Milan FW 2019

<https://www.styledumonde.com/2019/08/milan-fw-2019-street-style-olivia-palermo/>

❖ **Colors pastel:**

Els colors pastel també combinen perfectament entre si. Però perquè no sigui excessiu, podem afegir algun accessori en to terra per a equilibrar-lo.

Vitaliia
Maig 2020

Via Instagram @vitaliia

<https://www.instagram.com/p/CAQTPTuHVuk/>

❖ **Com barrejar els estampats:**

Per a barrejar estampats, t'has de fixar que no siguin els mateixos. Si els colors que tenen les diferents peces estampades peguen ja per si mateix, segur que no falles amb aquest look més atrevit.

Emili Sindlev
2019
@emilisindlev

4.2. Moda i Art

“L'art, la moda i la cultura es complementen entre si. La moda permet mostrar i percebre la cultura. L'art identifica i fa pròpia la cultura; i tant aquesta, com l'art, inspiren i li donen nous referents a la moda. Així que hi ha una relació estreta entre les tres.” (Elena Urrutia, 25 de juliol del 2017, “Arte y moda un mundo en común”)

L'art i la moda sempre han estat relacionades, fins a arribar a considerar la moda com a art. La moda no tindria sentit sense l'art, i l'art pot estar influenciat per la moda.

En el segle XVIII, la moda se situa a París, convertint-se en la capital del món de la moda. Amb Versalles ja ens podem fer una idea del *glamour*³⁵ de l'època.

Luis XIV
1701

https://es.wikipedia.org/wiki/Retrato_de_Luis_XIV

³⁵ Atractiu o encant especial i cridaner que posseeix una persona o una cosa, especialment relacionat amb l'espectacle o la moda.

En el segle XIX la moda es converteix en aliat de la dona per aconseguir la llibertat. En el quadre “Amazona de front” de Manet, podem veure un clar exemple. En ell, ens presenta els bloomers, una faldilla pantalons que va causar enrenou en aquella època.

Amazona de frente
1882

Édouard Manet

<https://www.museothyssen.org/coleccion/artistas/manet-edouard/amazona-frente>

Daguerrotip d'una dona vestida amb un Conjunt Bloomer
1850

<https://vestuarioescenico.wordpress.com/2019/03/07/los-movimiento-feministas-y-su-influencia-en-el-vestir-amelia-bloomer/>

Amb la Primera Guerra Mundial i la dona dins del món laboral, la moda es veu en creixement. La societat avançava, s'introduïen nou avenços tecnològics i la classe mitjana progressava. Va ser quan moda es va convertir en una part important en la societat.

Dues icones de la moda van ser Coco Chanel i Elsa Schiaparelli, que, gràcies als seus dissenys, van influir tant en la manera de vestir com en l'art i la cultura del moment.

Aquesta influència la podem veure en la pintura de Max Beckmann, "*Quappi amb suèter rosa*", on la seva dona llueix un jersei amb escot en V³⁶. Al principi va ser anomenada "*brusa pulmonia*" i era considerada pels metges com a perillosa, ja que podia ser causant de refredats.

Quappi con suéter rosa
1932 - 1934
Max Beckmann
<https://www.museothyssen.org/coleccion/artistas/beckmann-max/quappi-sueter-rosa>

Escote en V
Coco Chanel
Circa 1920

³⁶ Amb l'escot en V, es dissimula el pit i s'estilitza la figura, però es corre el risc de quedar vulgar si és molt pronunciat.

Als anys 20 del segle passat, l'Art Déco estava en la seva esplendor. És el moment de grans dissenyadors com Lanvin, Poiret o Paquin i de pintors com George Barbier, Armand Valle o Etienne Drian, que elaboraven il·lustracions de moda.

Robe de taffetas et mousseline de soie peinte

1914

George Barbier

https://es.wikipedia.org/wiki/George_Barbier#/media/Archivo:George_Barbier- No 1 84-1914.jpg

En 1937, Elsa Schiaparelli al costat de Salvador Dalí, uneixen la moda i l'art amb el "Lobster Dress".

Lobster Dress

1937

Elsa Schiaparelli

<http://www.icon-icon.com/en/the-lobster-dress-by-schiaparelli/>

Telèfon Llagosta

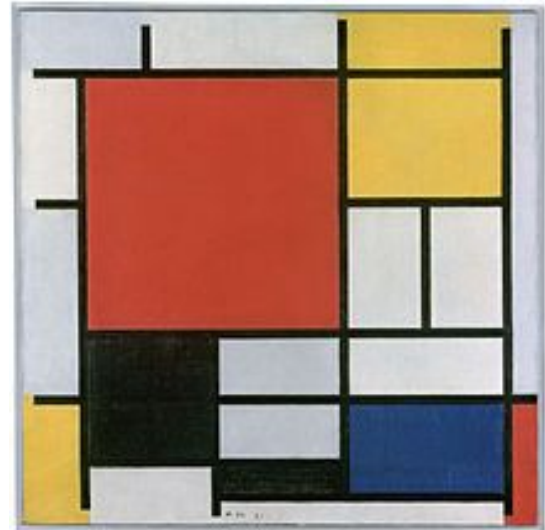
Salvador Dalí

1936

Un altre exemple de la unió de moda i art el veiem en 1965, quan Yves Saint Laurent s'inspira en l'obra de Piet Mondrian "Composició II, en vermell, blau i groc".

Vestits Mondrian
1965
Yves Saint Laurent
<https://culturacolectiva.com/moda>
https://es.wikipedia.org/wiki/Piet_Mondrian#/media/Archivo:Piet_Mondriaan_de-yves-saint-laurent

Composició en vermell, blau i groc
1921
Piet Mondrian

[1921 - Composition en rouge, jaune, bleu et noir.jpg](#)

En l'actualitat, la moda i l'art està molt més present. És el cas, per exemple, dels dissenys de Viktor&Rolf, els quals han fusionat en diverses ocasions art i moda, però cal destacar quan van convertir quadres de museu en magnífics vestits.

Les models amb els vestits i el nen del quadre “Huyendo de la crítica” de Pere Borrell del Caso, són personatges que “cobren vida i surten de l'obra”.

Painting Dress
2015
Viktor&Rolf
<https://www.dezeen.com/2015/07/09/viktor-rolf-haute-couture-autumn-winter-2015-wearable-art-dresses-paintings-fashion-show-paris/>

Huyendo de la crítica, 1874
Pere Borrell del Caso
Banco de España, Madrid

Durant els segles, l'art i la moda s'han servit d'inspiració a través de colors, textures o formes.

Molta gent defensa que la moda en si mateixa és un art. Tots dos són mitjans d'expressió per als seus creadors, en totes dues disciplines es crea bellesa i emoció en els altres.

4.3. De l'extravagància a l'elegància

En l'Alta Costura (*Haute Couture*), les peces són úniques i s'elaboren a mà i amb mesures.

No totes les marques poden accedir-hi. El terme d'Alta costura està legalment protegit i només ho pot atorgar el Ministeri d'Indústria. La Federació de l'Alta Costura i la Moda és qui imposa els requisits per a poder ser membre. Aquests requisits són: tenir un taller amb un mínim de 15 persones de stuff, 20 treballadors (costurers, patronistes, etc.) i un mínim d'un fitting³⁷. Per a poder ser membre de la federació t'han de convidar. Si et conviden 4 vegades consecutives, passes a formar part de la federació. Abans es requeria 50 models, però ara ho han rebaixat a 25.

Valentino

Alta Costura Primavera/Estiu 2019

<https://www.valentino.com/es-es/fashionshow/women/haute-couture-spring-summer-2019>

³⁷ Un dia o unes hores abans els models es proven allò que lluiran sobre la passarel·la perquè li ho ajustin i es familiaritzin amb les peces.

Algunes de les marques o dissenyadors que tenen permís per a produir aquest tipus de col·leccions són: Balenciaga, Dries Van Notin, Cristian Dior, Louis Vuitton, Hérmes, Givenchy, Yves Saint Laurent, Karl Lagerfeld i Versace, entre altres.

Aquest tipus de producció crea un elitisme on només certes marques tenen una gran i significant reputació. Només amb el Haute Couture no poden sobreviure, de manera que tenen altres estils de producció com signatures menors i perfums, cosa que els hi donen grans guanys. Això crea una ambició als compradors, els qui creuen que el tenir una peça d'aquestes marques els fa formar part d'aquesta elit.

Louis Vuitton
Spring 2020 ready-to-wear
Foto: Alessandro Lucioni / Gorunway.com

5. La moda i la societat

5.1. La moda com a identificador social

La moda és un identificador social. Depenent de com una persona vesteixi, ja sabem certa informació sobre aquesta. Tot varia segons l'època, la classe social, l'ambient en el qual t'envoltes, els teus gustos i la teva pròpia personalitat.

Hi ha molts tipus d'estils, i dins d'aquests estils, centenars de variants. Aquests, però, són els més recurrents a l'hora de vestir:

❖ *Estil clàssic*

L'estil clàssic dóna sensació d'estabilitat i confort. La seva confecció és impecable amb netes línies rectes. Aquest estil se centra en l'elegància simple. Utilitza colors neutres, els quals indiquen tradicionalitat, equilibri i serietat.

Dona passejant per un carrer de París
2019

<https://www.vogue.es/moda/galerias/tendencias-street-style-paris-otono-2019?image=5d92fec8f7940d0008b18cd8>

❖ **Estil minimalista**

El minimalisme es caracteritza per traçar línies netes i sense volums, utilitzant tons negres, grisos i blancs. És un estil que es busca passar desapercebut on poques vegades s'utilitzen complements.

Victoria Beckham
2018

Photo: TheImageDirect.com

❖ **Estil bohemi**

En les seves peces, o bé utilitza colors monocromàtics o multicolor. Amb sobrecàrrega de complements com collarets, braçalets o arracades de materials naturals. Estil dissenyat per a persones que busquen una sensació de llibertat. Va néixer a Bohèmia (República Txeca).

Uta Levka
1969
Getty Images

❖ **Estil casual / informal**

Roba de línies bàsiques i còmodes. Solen ser folgades i de colors neutres. No s'utilitzen massa complements. És un estil per a homes i dones pràctics i bastant actius. L'estil casual es fa servir quan no es requereix anar vestit de manera formal o d'una manera específica.

Dona passejant per un carrer de Nova York

Christian Vierig

<https://www.marieclaire.com/fashion/news/g5062/cute-casual-outfit-ideas/?slide=11>

❖ *Estil retro / vintage*

L'estil vintage imita l'estil d'una època anterior. Qualsevol roba de segona mà es coneix com a roba vintage. En l'actualitat es creen col·leccions basades en diferents períodes, i no necessàriament a un mateix moment, sinó que s'arriba a combinar el millor de cada època.

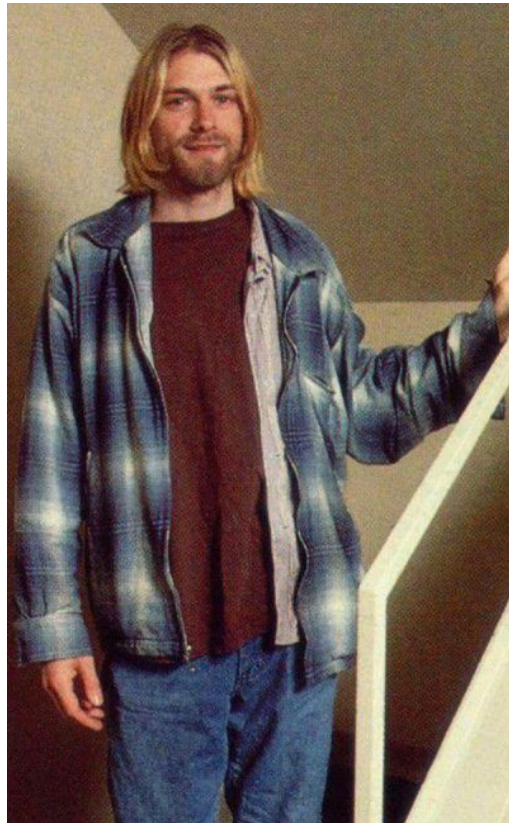
La model Alexandria Morgan

© Diego Anciano

<https://www.vogue.es/moda/tendencias/articulos/tendencia-vintage-parece-nuevo-otono-2017/30966>

❖ *Estil grunge*

L'estil grunge es basa en l'escena musical grunge dels 90s. Es coneix com un estil còmode, brut el qual utilitza molt la franel·la³⁸. Va aparèixer per primera vegada a Seattle a finals dels anys 80 i principis dels 90, liderat pel grup *Nirvana*. És un aspecte desacomplexat que arriba a combinar peces de roba que no coincideixen. L'estil grunge inclou roba desordenada i barata portada de manera descuidada.

Kurt Cobain
circa 1990

<http://vein.es/10-tendencias-actuales-kurt-cobain-ya-llevo/>

³⁸ La franel·la és un teixit suau, de diversos tipus de qualitats.

❖ **Estil rocker**

La jaqueta de cuir negra és el seu principal element. Depenent del tipus de rock que li agradi, la persona pot jugar a l'hora de vestir. Desde samarretes de grups, botes i texans trencats fins a samarretes bàsiques, pantalons de cuir i tatxes³⁹.

Imatge de 'street style' de Milà SS18.
© Diego Anciano / @collagevintage2

<https://www.vogue.es/moda/tendencias/articulos/looks-rockeros-street-style/31162>

❖ **Estil punk**

Originari de la dècada dels setanta, era considerant l'estil contrari al hippie. L'ús de botes negres d'alts talons, peces de cuir negre cenyides, utilització de cremalleres, cinturons, arracades, anells, pírcings i tatuatges, era la manera com els joves punks de l'època expressaven el seu esperit rebel i inconformista davant de la societat.

Dona passejant amb un punk look
2019
Phil Oh

<https://www.vogue.com/slideshow/punk-gallery-2020>

³⁹ Clau curt amb la cabota grossa, plana o semiesfèrica.

❖ **Estil underground / urbà / street**

La moda de carrer no abasta només un estil de vestir, sinó que engloba tota una gamma d'estils. Sempre s'està reinventant. Pensat per mantenir el ritme de la ciutat. Utilitza peces còmodes i poc delicades per activitats diàries urbanites. Busca la simplicitat i la comoditat, però sempre amb estil.

Dona passejant per un carrer de Nova York

Tyler Joe

<https://www.marieclaire.com/fashion/street-style/g28953582/new-york-fashion-week-street-style-spring-2020/?slide=11>

❖ **Estil gòtic**

Estil on abunden els teixits de vellut⁴⁰, els vestits llargs de tall típic victorià, les capes, gavadines de cuir, les cotilles⁴¹ i el color negre combinat amb blanc, vermell o porpra. És un estil que utilitza molts accessoris, predomina el cabell negre, maquillatge sobrecarregat i llavis pintats.

Gareth Pugh
tardor 2013

<https://www.vogue.com/article/gothic-style-runway-fashion-halloween>

⁴⁰ Tipus de tela peluda en la qual els fils es distribueixen molt uniformement, amb un pèl curt i dens, que proporciona una sensació suau molt distintiva.

⁴¹ Peça de roba interior femenina destinada a modelar el bust.

❖ Estil sport

La roba per fer esport és pràctica i còmoda. Aquesta inclou pantalons curts, xandalls, samarretes amples i sabatilles esportives. Es va posar de moda als 80s, quan els rapers de barris de classe baixa portaven roba d'esport de marca.

Jam Master Jay, Run i DMC
1986

<https://www.originoutside.com/insights/how-sportswear-became-high-fashion>

6. Les supermodels i les passarel·les

6.1. Les supermodels dels '90

Les famoses supermodels dels 90s, conegudes com les “Big Six”, van ser les reines de les passarel·les. Linda Evangelista, Claudia Schiffer, Naomi Campbell, Kate Moss, Cindy Crawford i Christy Turlington tenien el món als seus peus.

Avui dia tenim magnífiques models com Kaia Gerber (filla de Cindy Crawford), Kendall Jenner, Bella i Gigi Hadid, però les supermodels del '90s eren un món a part. No només es van apoderar de les passarel·les i les portades de cada revista, sinó que també es van convertir en autèntiques celebritats. Un exemple va ser quan George Michael va posar algunes d'aquestes models al videoclip de “Freedom” i com Linda Evangelista va dir “We don't get out of bed for less than \$10,000 a day.” [No sortim del llit per menys de \$10,000 al dia.] (Linda Evangelista, octubre 1990).

Gianni Versace i Azzedine Alaïa, van ser els dissenyadors responsables de crear col·leccions destinades a mostrar la forma femenina. Les models havien de tenir cames interminables, corbes súper sexys, pòmuls impossiblement alts, celles plenes i bells rostres.

❖ **Linda Evangelista**

La model canadenca va ser descoberta per l'agència de models *Elite* a la curta edat de 16 anys. La seva carrera, però, va enlairar quan l'estilista francès Julien d'Ys li va suggerir que es tallés els cabells molt curts; el pentinat finalment es va conèixer com "The Linda". El 1991, es rumorejava que la casa de moda *Lanvin* va pagar a Evangelista \$20,000 per caminar en el seu espectacle d'alta costura per a la temporada de primavera/estiu.

Linda Evangelista
1992

Chanel Haute Couture Spring/Summer 1992-1993 fashion show

<https://www.harpersbazaar.com/fashion/models/g9626535/linda-evangelista-best-runway-images/?slide=20>

❖ **Claudia Schiffer**

La model alemanya ha aparegut en més de 1000 portades de revistes. Amb 17 anys, va ser vista en un club nocturn de Düsseldorf. Schiffer finalment es va mudar a Nova York, on va signar amb Elite.

Shiffer ha aparegut en campanyes publicitàries per Chanel, Versace, Balmain, Giorgio Armani, Karl Lagerfeld, Alberta Ferretti, Bulgari, Chloé, Escada, Blumarine, Dolce & Gabbana, Fendi, Max Mara, Louis Vuitton i innombrables més.

Claudia Schiffer

1992

Versace, 1992/1993

<https://www.harpersbazaar.com/fashion/models/g6117/claudia-schiffer-runway-photos/?slide=>

7

❖ *Naomi Campbell*

Campbell va ser reclutada a l'edat de 15 anys. A finals de la dècada dels 80s, Campbell, Christy Turlington i Linda Evangelista, va formar el trio conegut com "The Trinity". El març de 1991, en un moment decisiu de l'anomenada "Era de les Supermodels", Campbell va caminar per la passarel·la de Versace amb Turlington, Evangelista i Crawford.

Naomi Campbell
1992

Gianni Versace Haute Couture 1992/1993

<https://www.harpersbazaar.com/fashion/models/g5749/naomi-campbell-runway-evolution/?slide=9>

◆ **Kate Moss**

Nascuda a Croydon, sud de Londres, Kate va ser descoberta amb 14 anys mentre caminava per un aeroport. Moss va saltar a la fama a mitjans de la dècada dels 90s com a part de la tendència de la moda “heroin chic⁴²”. Les seves col·laboracions amb Calvin Klein la van portar a ser icona de la moda. Una vegada va dir “*Nothing tastes as good as skinny feels*” [Res sap tan bé com sentir-se prim] (Kate Moss, 1996).

Kate Moss
1990

Fotografia per Corinne Day

<https://quindarebelde.cl/post/623002187311775744/heroin-chic-la-controversial-tendencia-de-los-90>

⁴² El “heroin chic” era un aspecte popularitzat a mitjans de la dècada de 1990 i es caracteritzava per una pell pàl·lida, cercles foscos sota els ulls, un cos molt prim, llapis de llavis vermell fosc, cabell fibrós i una estructura òssia angular.

❖ *Cindy Crawford*

Després d'acabar l'escola secundària, Crawford es va mudar a Nova York des de Chicago i en 1986 va signar amb *Elite*. Va aparèixer en innumbrables portades de revistes: en 1998 va totalitzar més de 500. Crawford ha recorregut les passarel·les de Chanel, Versace, Dolce & Gabbana, Christian Dior, Calvin Klein, Ralph Lauren, Michael Kors, Todd Oldham, DKNY i Valentino. La seva filla, Kaia Gerber, és una de les models més demandades de l'actualitat.

Cindy Crawford

1991

Dolce & Gabbana SS/91 show

<https://etcanada.com/photos/261073/cindy-crawfords-best-runway-looks-from-the-90s/#image-261286>

❖ **Christy Turlington**

En 2008, l'agent de càstings James Scully va dir que Turlington era "*The greatest model of all time!*" [La millor model de tots els temps!] (James Scully, 2008). Va afegir: "*You could combine every model to this day into one person, and they wouldn't come close (sorry, girls).*" [Podries combinar cada model fins al dia d'avui en una sola persona, i no se li apropiarien (ho sento, noies)] (James Scully, 2008). Els seus trets facials, que són massa perfectes, la van convertir en la reina de les campanyes de bellesa.

Christy Turlington
1992

Dolce & Gabbana Fall 1992

<https://www.vogue.com/article/christy-turlington-best-runway-moments-2>

6.2. Les passarel·les més emblemàtiques de la història

❖ Dior Alta Costura primavera-estiu 1998

Galliano va voler expressar el seu amor pel món del teatre amb aquesta desfilada per Dior per a la seva col·lecció primavera-estiu 1998. La màgia va ocórrer en el teatre de l'òpera Palais Garnier de París, que incloïa una orquestra, ballarins de tango i extres disfressats de personatges d'algunes de les millors òperes del món.

Christian Dior Couture primavera/estiu 1998

© Conde Nast Archive

<https://www.vogue.es/moda/articulos/mejores-desfiles-pasarelas-historia-moda-chanel-dior-gucci>

❖ Chalayan tardor-hivern 2000

Hussein Chalayan va voler fer una relació entre el cos humà i la ciència en la seva desfilada de tardor-hivern de l'any 2000. Els models van transformar les cadires en vestits i una tauleta auxiliar en una faldilla plegable composta per cercles.

Hussein Chalayan tardor/hivern 2000

© Alastair Grant/AP/Shutterstock

<https://www.vogue.es/moda/articulos/mejores-desfiles-pasarelas-historia-moda-chanel-dior-gucci>

❖ **Alexander McQueen primavera-estiu 2004**

La col·lecció *Deliverance* d'Alexander McQueen en 2004 és sens dubte una de les desfilades més memorables. Està basada en '*Danseu, danseu, maleïts*', pel·lícula de Sydney Pollack de 1969, que parla sobre joves ballarins creixent en la pobresa a l'era de la depressió. En la desfilada, ballarins professionals van saber transmetre la idea de ballar fins a la seva pròpia mort. Karen Elson, amb un vestit esparracat, va ser transportada com un cos sense vida a través de l'escenari com a part de l'actuació.

Alexander McQueen primavera/estiu 2004

© PIERRE VERDY/Getty Images

<https://www.vogue.es/moda/articulos/mejores-desfiles-pasarelas-historia-moda-chanel-dior-gucci>

❖ Chanel primavera-estiu 2012

Karl Lagerfeld va voler presumir de la riquesa de la marca. La desfilada de temàtica submarina de 2012 va acabar amb Florence Welch sortint, com una Venus, d'una petxina mentre portava un vestit color perla per cantar 'What the Water Gave Me'.

Chanel primavera/estiu 2012

© Antonio de Moraes Barros Filho/Getty Images

<https://www.vogue.es/moda/articulos/mejores-desfiles-pasarelas-historia-moda-chanel-dior-gucci>

❖ Rick Owens primavera-estiu 2014

Rick Owens per la seva desfilada de primavera-estiu 2014 a París, va voler escenificar balls d'exercici militar fet per animadores d'Escoles Superiors i Universitats Històricament Negres, amb la idea d'introduir de nou, arts escèniques oblidades. Volia desfer-se d'estereotips culturals.

Rick Owens primavera/estiu 2014

© MIGUEL MEDINA/Getty Images

<https://www.vogue.es/moda/articulos/mejores-desfiles-pasarelas-historia-moda-chanel-dior-gucci>

❖ **Opening Ceremony primavera-estiu 2017**

Humberto Leon i Carol Lim amb la seva col·lecció primavera-estiu 2017 per Opening Ceremony van mostrar una dansa que canalitzava un esperit frenètic. Va ser representada quatre dies després de la inauguració de govern de Trump, i els moviments furiosament desafiants dels ballarins anaven carregats de significats polítics.

Opening Ceremony primavera/estiu 2017

© Paul Kolnik

<https://www.vogue.es/moda/articulos/mejores-desfiles-pasarelas-historia-moda-chanel-dior-gucci>

❖ **Moschino Creuer 2019**

Jeremy Scott va crear un circ en Los Angeles per a la desfilada de la col·lecció Creuer 2019. Amb artistes circenses fent acrobàcies aèries, Moschino va voler representar l'estrany món de l'espectacle.

Moschino Creuer 2019

© Matt Baron/Shutterstock

<https://www.vogue.es/moda/articulos/mejores-desfiles-pasarelas-historia-moda-chanel-dior-gucci>

❖ **Dior primavera-estiu 2019**

Maria Grazia Chiuri amb la col·lecció de primavera-estiu 2019, va fer que les seves models habituals - Ruth Bell, Adesuwa o Selena Forrest, entre altres - desfilessin al llarg d'una escenografia coberta de pètals mentre ballarines ballaven com a homenatge a la ballarina americana Martha Graham.

Christian Dior primavera/estiu 2019

© Pascal Le Segretain/Getty Images

<https://www.vogue.es/moda/articulos/mejores-desfiles-pasarelas-historia-moda-chanel-dior-gucci>

❖ **Gucci primavera-estiu 2019**

Alessandro Michele va situar la desfilada de la temporada primavera-estiu de 2019 en l'històric teatre *Le Palace* de París. Durant un intermedi entre models travessant en fila l'auditori, Jane Birkin va cantar una versió de 'Alone In Babylone'.

Jane Birkin para el desfile de Gucci primavera/estiu 2019

© The Washington Post/Getty Images

<https://www.vogue.es/moda/articulos/mejores-desfiles-pasarelas-historia-moda-chanel-dior-gucci>

❖ **Raf Simons tardor-hivern 2019**

Raf Simons en la desfilada de la línia masculina tardor-hivern de 2019, va voler tenir a una banda de rock belga actuant en directe per transmetre el seu propi estil *punk*.

Raf Simons tardor/hivern 2019

© Peter White/Getty Images

<https://www.vogue.es/moda/articulos/mejores-desfiles-pasarelas-historia-moda-chanel-dior-gucci>

❖ **Pyer Moss primavera-estiu 2020**

Jean-Raymond sempre ha volgut barrejar música gospel, hip-hop i blues en les seves desfilades. En la desfilada primavera-estiu del 2020, 90 cantants van retre homenatge a la història de la música negra.

Pyer Moss primavera/estiu 2020

© KENA BETANCUR/Getty Images

<https://www.vogue.es/moda/articulos/mejores-desfiles-pasarelas-historia-moda-chanel-dior-gucci>

7. Estudis i sortides laborals dins del món de la moda

7.1. Estudis

❖ *Formació Professional Bàsica i de Grau Mitjà:*

- **FP Bàsica d'Arranjament i Reparació d'Articles Tèxtils i de Pell:** Si no has acabat l'ESO, pots optar per cursar aquesta FP bàsica en la qual aprendràs a arreglar peces de vestir, reparar calçat i complements, confeccionar articles tèxtils i rebràs informació sobre els diferents tipus de materials i productes. Es tracta d'una formació de dos anys. Després podràs continuar estudiant un Grau Mitjà o treballar com a sabater-reparador de calçat i articles de marroquineria, costurer, operari de confecció o de modista.
- **Grau Mitjà de Confecció i Moda:** Si tens el títol de Graduat en ESO, una FP bàsica o un altre grau mitjà, o si superes la prova d'accés als graus mitjans, pots cursar aquesta Formació Professional en la qual aprendràs a elaborar patrons per a confecció a mesura, preparar màquines, equips i materials, tallar tota mena de materials tèxtils, etcètera. Es tracta d'una formació de dos anys, i després rebràs el títol de Tècnic en Confecció i Moda. Després podràs estudiar un altre Grau Mitjà, continuar amb un Grau Superior o treballar com a ajudant, especialista o oficial de confecció, cosidor, marcadore de peces de vestir, planxador o operador de màquines d'acabat, entre altres coses.

Traballadores de confecció d'Inditex
09 d'abril del 2020

https://galicia.economiadigital.es/directivos-y-empresas/inditex-vuelve-a-los-origenes-fabricar-a-batas-por-el-coronavirus_20052090_102.html

❖ **Formació Professional de Grau Superior**

Quant als graus superiors, pots optar per tres vies diferents, segons els teus interessos. Són estudis de dos anys, que t'atorgaran el títol de Tècnic Superior corresponent, amb el qual podràs accedir a la universitat o a un altre Grau Superior. Per a poder accedir a ells és necessari tenir el títol de Batxiller, o tenir un títol de Tècnic (FP de Grau Mitjà) o un altre títol de Tècnic Superior, o superar la prova d'accés als graus superiors o d'accés a la universitat per a majors de vint-i-cinc anys.

- **Tècnic Superior en Disseny Tècnic en Tèxtil i Pell:** Aprenderàs a seleccionar materials i determinar la seva adequació atenent paràmetres físic-químics, a realitzar dissenys, elaborar prototips tèxtils, adaptar processos productius i aplicar controls de qualitat entre altres coses. Després podràs treballar com a dissenyador tècnic de filadora, gènere de punt, estampats tèxtils o acabats de pells, copista de dissenys de catifes, tapissos i telers, o tècnic en disseny d'estampació tèxtil o de control de qualitat, entre altres professions.
- **Tècnic Superior en Patronatge i Moda:** Aprenderàs a dissenyar productes tèxtils i elaborar patrons ajustats a aquests dissenys, planificar la confecció i producció dels productes, determinar les característiques dels materials, organitzar els treballs i gestionar la producció, entre moltes altres coses. Després podràs treballar com a dissenyador tècnic de patronatge i confecció, modelista-patronista de pel·leteria, peces de vestir i barrets, fabricadora de productes de pell, tècnic de control de qualitat, o cap de fabricació, qualitat o secció.

Estudiants de patronatge i moda

IED Madrid

18 de febrer del 2016

<https://iedmadrid.com/noticias/donde-puedo-estudiar-patronaje-y-moda-diferenciate-con-un-ciclo-formativo-de-grado-superior-en-el-ied-madrid/>

- **Tècnic Superior en Vestuari a Mesura i d'Espectacles:** Aprendre a identificar les necessitats del client i seleccionar els materials adequats, realitzar el modelatge i elaborar els patrons a mesura, confeccionar les peces i complements, preparar les matèries primeres... Després podràs treballar com a modelista-patronista de peces de vestir, com a sastre a mesura o de vestuari d'espectacle o com a modista.

❖ **Universitat**

Després de realitzar un Grau Superior o si has acabat el Batxillerat i vols optar per la via universitària, pots estudiar el següent Grau Universitari:

- **Disseny de Moda:** És un grau universitari de quatre anys de durada en el qual aprendràs a dissenyar peces de roba i gestionar la comunicació dels productes de moda. S'aprèn sobre disseny digital aplicat al patronatge, modelatge i la il·lustració, història de la moda i del disseny, a identificar les tendències i moviments del moment, etc. Després podràs exercir com a dissenyador de moda en la indústria o com a director artístic en algun dels diferents mitjans especialitzats en moda.

Sofia Pastor
Dissenyadora de moda
19 de febrer del 2015

<https://i-d.vice.com/es/article/7x8pkz/sirve-de-algo-estudiar-moda-en-espana>

- **Màsters i postgraus de Disseny de Moda:** Una vegada has acabat un grau universitari, pots especialitzar-te amb un màster o un curs de postgrau. N'hi ha de diferents tipus i que tiren per diferents branques que es poden aplicar a la professió, com per exemple els relacionats amb el màrqueting

i la comunicació del sector de la moda, de personal shopper, de gestió d'operacions, de moda infantil, de patronatge industrial...

7.2. Sortides laborals

❖ *Personal Shopper*

Un personal shopper aconsella a una persona, empresa o grups sobre quins productes adquirir en funció de la imatge que volen aconseguir. Organitza el fons d'armari del client, tenint en compte l'estil de vida i la seva imatge.

❖ *Il·lustrador de moda*

Els il·lustradors de moda donen una mirada diferent a patrons de costura, treballs editorials o publicitat. Exerceixen una gran varietat de funcions: il·lustració editorial, el disseny a través de la il·lustració de la moda, llibres, productes i d'altres.

Cédric Rivrain

Kate Moss en Alexander McQueen per a Numéro

<https://www.anothermag.com/fashion-beauty/4257/the-illustrator-series-cedric-rivrain>

❖ *Visual merchandiser*

Ha de ser una persona creativa i amb una gran organització. El treball del escaparatista o visual merchandiser comença en l'aparador perquè el possible client entri a la botiga. S'ha de transmetre una imatge atractiva i que inciti a entrar a la botiga.

El disseny, tant en l'aparador com dins, ha de trencar amb la monotonia, destacar i ser diferent.

❖ **Confecció a mida**

En la confecció a mida, es prenen les mesures dels clients i s'aconsella teles o dissenys adequats per a confeccionar en funció dels encàrrecs particulars. A més del disseny de peces, també fan serveis com a modificacions en un disseny.

Giorgio Armani

Fotografia per Jan Schroeder

https://es.wikipedia.org/wiki/Giorgio_Armani#/media/Archivo:GiorgioArmani.jpg

❖ **Creador de tendències o Coolhunter**

Estar a l'avantguarda és l'element clau de qualsevol empresa i el coolhunting és una professió en alça que afegeix cada dia un major nombre de coneixements, eines i forma de treball diferents. No existeix una forma comuna per a treballar ja que la personalitat del professional fa que s'observi, investigui, registri i informe de manera diferent.

El resultat final que presenta el caçador de tendències pot variar d'un informe a un panell de tendències únicament visual que mostri gràficament les tendències localitzades.

❖ **Periodista de moda**

Per als aficionats de la moda que els encanta llegir articles sobre les últimes tendències, aquesta figura és fonamental. Són periodistes, bloguers o especialistes de la indústria

que donen el seu punt de vista sobre àrees concretes i temes concrets de la moda i les tendències.

Anna Wintour

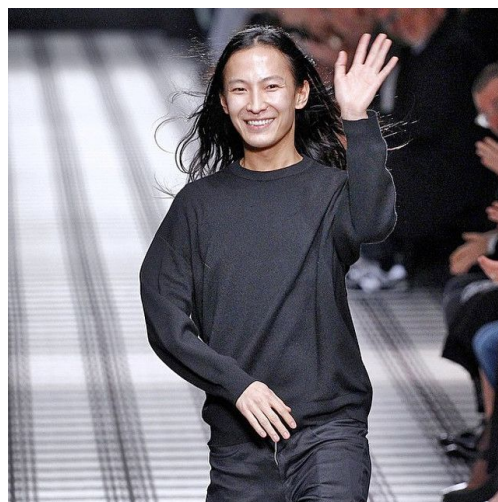
Editora cap de la edició nord-americana de la revista Vogue

<https://forbes.es/emprendedores/36497/anna-wintour-la-mujer-mas-poderosa-los-medios/>

❖ **Dissenyador de moda, tèxtil o d'accessoris**

És la sortida més coneguda i més òbvia del disseny de moda, encara que la tasca del dissenyador no abasta únicament el disseny d'un esbós. Abans de començar a dissenyar s'haurà de tenir en compte les tendències del mercat, els gustos del públic al qual ens dirigim, els recursos necessaris per a la producció i el temps que s'haurà d'invertir.

No ha de ser únicament un vestit, el disseny pot ser disseny de complements alguna cosa que pot abastar disseny de calçat, accessoris, roba interior i una altra indumentària com a roba infantil o laboral.

Alexander Wang

@modepilot / INSTAGRAM

<https://www.woman.es/moda/tendencias/alexander-wang-despedido-de-balenciaga>

7.3. Entrevista a treballadors de diferents àmbits dins de la moda

7.3.1. Nieves Calvo

Nieves Calvo és una aparadorista amb més de vint anys d'experiència. En la seva empresa necessitaven professionals i es van encarregar de preparar a alguns empleats, com va ser en el cas de Nieves, en la formació acadèmica i pràctica. Ens explica com també hi ha escoles a Barcelona que imparteixen classes i posteriorment faciliten als seus alumnes a fer pràctiques en empreses com la de Nieves.

La seva professió es practica des de fa molts anys, però abans no eren tan curosos i no li donaven la mateixa importància com en l'actualitat. Amb el pas del temps s'han adonat que un aparador ben executat és una magnífica carta de presentació de la col·lecció, i les peces que exposen es venen amb major facilitat.

Ella només realitza aparadors físics de moda, ja que és en els que més inverteixen del sector. Per a la venda a través d'Internet existeix un altre departament que treballa independentment al seu.

També ens comenta com en alguns casos sí que pot arribar a ser un camp de treball competitiu, ja que és una professió creativa on cadascú li dóna el seu to personalitzat, malgrat que ella mai ho ha viscut.

En el cas, de Nieves, ella està contractada per a una empresa en exclusiva, però existeixen aparadoristes autònoms els quals treballen per diferents empreses, generalment petites. Ella treballa per a empreses del sector implantades a Espanya i a l'estranger des de fa molts anys com poden ser Inditex, Tendam, etc. Són grans grups que inverteixen en la seva imatge corporativa.

Dins de la relació amb altres professionals de l'àmbit de la moda, Nieves ens recorda com uns anys enrere participaven directament en els projectes de catàlegs i tenien relació amb les models que participaven juntament amb el departament de disseny i compres. En l'actualitat, mantenen una estreta col·laboració amb els directors de cada botiga.

Amb la pandèmia de la COVID-19, les seves botigues s'han vist afectades, i per aquest motiu, és molt important que els aparadors aconseguixin crear un major vincle amb el client, que s'identifiquin amb ells i els convidi a entrar buscant aquella peça ideal. Econòmicament, les empreses s'han vist afectades en el sector de vendes. Els hàbits de consum han canviat durant la pandèmia, per això, tots els departaments han d'aportar

idees i opcions perquè l'aparador, ara més que mai, sigui una eina que els hi ajudi a vendre més.

L'aparadorisme, sempre s'ha hagut d'adaptar i transformar, durant els anys, a tots els canvis viscuts. Aquest any, per exemple, ens explica com han optat per una decoració més senzilla i austera, intentant evitar crear un protagonisme que no acompanyi els mals temps que ens han tocat viure. És per aquest motiu que aquest Nadal han optat per una decoració més tradicional que ens recordi a les clàssiques festes d'anys enrere.

A Nieves li hauria agradat haver participat en aparadors de grans firmes com Chanel, Prada, Armani, etc.

Com a consell Nieves ens diu: "Sobretot t'ha d'apassionar el món de la moda, viure-la amb il·lusió i estar constantment informada sobre tots els seus canvis, que són continus. Quant a la preparació, t'aconsellaria que si tens l'oportunitat, la realitzis en una escola especialitzada que et permetrà realitzar pràctiques en una gran cadena de moda on realment amb el, dia a dia, aconseguiràs formar-te com una gran professional de l'aparadorisme."

7.3.2. Sandra Díaz

Sandra Díaz és una dissenyadora de moda amb més de vint-i-dos anys d'experiència. Va decidir estudiar disseny de moda perquè sempre li havia agradat l'art i la moda, però no va ser fins que, gràcies a una amiga, va conèixer aquesta carrera. Va fer la formació de BUP i COU i finalment els estudis universitaris. Professionalment, Sandra va començar dissenyant roba per a embarassades i posteriorment, en aquella mateixa empresa, va dissenyar roba infantil. Després va canviar d'empresa i va començar a dissenyar roba *street wear*, ja que era el que a ella li motivava més.

"El disseny de moda és una professió que existeix des de sempre, però ha anat canviant molt en el transcurs dels anys, adaptant-se als nous canvis de la societat, economia, indústria, tecnologia, etc. La gent sempre ha mostrat interès en la moda i el seu aspecte extern. Actualment, però, hi ha més oferta cap a la moda femenina jove." Ens explica Sandra. "És un camp realment molt competitiu, dins de les estructures empresarials i entre els grups d'empreses. Actualment a Espanya, les empreses amb més borsa de treball són Inditex, Mango i Cortefield. També és fonamental que els dissenyadors estiguem informats de tot: economia, tendències, canvis socials, activitats culturals, etc. Ja que afecta directament en la demanda del consumidor final."

El seu règim laboral és variable. Depenent de l'empresa i el servei que realitzi, si és puntual o de continuïtat, etc. "Totes les possibilitats poden ser interessants, mentre les condicions quedin clares per escrit i signades per les dues parts." Recalca Sandra.

L'intercanvi amb altres empreses és total, i gràcies a les fires, es fan nous contactes. Però és en el seu dia a dia on es relacionen amb models, fotògrafs, estilistes, perruquers, maquilladors, DJ's, periodistes, comercials, mànagers, encarregats de botigues, aparadoristes, etc. "La relació consisteix en el fet que tots tenim una funció diferent però una fita comuna, i això fa que hàgim d'estar en constant comunicació." En aquests moments, però, la fita de Sandra seria no treballar per a cap empresa, sinó pel seu projecte personal.

Sandra ens explica: "Crec que la Covid-19 ha incidit en molts aspectes: per una banda, en l'àmbit de tendència de moda, i d'altra banda, com a forma de posicionar i vendre el producte. Les empreses de moda han sofert un important canvi. En estar tancades les botigues durant molts mesos, han hagut de reestructurar-se cap a la venda online."

Per finalitzar, Sandra ens aconsella: "Que tinguis coneixements de tota mena, que siguis una ment curiosa i entusiasta. Que estiguis alerta de tot el que passa al món, perquè influeix directament en la moda. Per introduir-te en el món laboral és relativament fàcil, hi ha moltes aplicacions que faciliten que les empreses coneguin el teu perfil. Si tens l'oportunitat, treballa en altres països, ja que t'aportarà experiències noves que nodriran la teva percepció del món. Bona sort!"

7.3.3. Jennifer Marti

Jennifer Marti és una dissenyadora de moda amb quinze anys d'experiència. Va estudiar batxillerat artístic i després Belles Arts a l'escola Massana, fins a dedicar-se al disseny de moda.

"Actualment em dedico al disseny de moda de noies, però m'agrada més el disseny de moda de nois." Explica Jennifer. "Més endavant, m'agradaria desenvolupar projectes de moda per a nadons. No m'agrada la moda per a la tercera edat, malgrat que és un sector amb gran futur, ja que la generació del *baby boom* ja està arribant a aquesta edat i són molt consumistes. La moda femenina *teen-adulta* però, mou molts més medis econòmics."

Jennifer sempre hi ha treballat en règim general, malgrat que coneix a molts més altres professionals els quals treballen *freelance*.

En Espanya, tenim la sort de tenir Inditex, tant en La Coruña com en Catalunya, la qual, dins les seves diferents empreses, contracten a molts dissenyadors directament o indirectament.

"Dins del camp de treball hi ha competitivitat i enveja, però és una cosa de l'ésser humà, no del dissenyador." Recalca Jennifer.

Mantenen molta relació amb diferents proveïdors, i gràcies a les tendències de les grans firmes de moda, obtenen inspiració per fer *shopping* en diferents ciutats. "Les meves ciutats preferides són Los Angeles, Seül i Londres." Comenta Jennifer.

"En el meu entorn, el més important és que el llançament de col·leccions tinguin unes vendes elevades. Nosaltres, pel nostre tipus d'empresa, intentem treure col·leccions que tinguin una gran acceptació per així ser top vendes."

"Les meves marques preferides són Tom Ford, Isabel Marant i Yves Saint Laurent." Algún dia li agradaria treballar per a elles.

"La COVID-19 ha impulsat el *homewear* i la tendència a la sostenibilitat de la indústria tèxtil." Ens explica. "Hi ha una recessió de les vendes, ja que les botigues han estat tancades. Malgrat que ens hem centrat molt més en les vendes online, no arribem als mateixos nivells de vendes de les botigues obertes."

"El disseny de mascaretes ha sigut una nova àrea que hem hagut de desenvolupar. Un nou repte per a nosaltres: unir disseny i característiques de seguretat molt regulades, amb un teixit de filtratge homologat per la Unió Europea."

Per finalitzar, Jennifer ens aconsella "El meu consell seria que et formis en una gran empresa, ja que gràcies a ella, tindràs l'oportunitat de viatjar, conèixer molts tipus de mercats i et donaran eines de les quals, a vegades, les petites empreses no disposen. Afortunadament, en el nostre país, hi ha moltes empreses de moda molt respectades: Inditex, Mango, Bimba y Lola, Adolfo Domínguez, etc. Molta sort, i quan tot això acabi, tornarà a ressorgir les ganes de comprar i es contractarà a gent jove, potent i amb noves idees."

8. Part pràctica: Confecció de peces de roba i creació d'una revista.

Per a la part pràctica d'aquest treball, he decidit elaborar una revista duent a terme tot el que he après buscant la informació per a la part pràctica.

Confeccionant les meves pròpies peces i, posteriorment, conjuntant-les amb roba que ja tenia, he fet dues petites col·leccions: "Per dècades" i "Generation Z". Aquestes, reflecteixen l'apartat del treball *Per dècades: dels '50 als '10* més una petita ampliació dedicada a la generació Z. A més a més, he tractat l'apartat de les supermodels posant per a la càmera amb els meus propis dissenys.

Aquests han estat els resultats de les peces confeccionades per mi mateixa:

❖ Per dècades:

➤ 50s

Audrey Hepburn
fotografiada per George Karger
1953

<https://rareaudreyhepburn.com/post/184673339849/audrey-hepburn-photographed-by-george-karger>

→ **Resultat final:**

➤ **60s**

Twiggy
1966

<https://www.elle.com/es/moda/tendencias/news/g792069/historia-tendencias-moda/?slide=27>

→ Resultat final:

➤ 70s

Agnetha Fältskog (ABBA)
"Chansons a la Carte" en Bèlgica
15 d'abril del 1975

http://abbablackwhite.blogspot.com/2006_11_01_archive.html

→ **Resultat Final:**

➤ **80s**

Jon Bon Jovi
Fotografiat per Ebet Roberts
1 de gener del 1986

https://www.promipool.de/stars/kultsaenger-der-achtziger-so-sehen-die-stars-heute-aus?image=13&utm_content=bufferd5757&utm_medium=social&utm_source=pinterest.com&utm_campaign=buffer

→ Resultat final:

➤ 90s

Hope Sandoval

Nova York

8 de setembre del 1990

<https://www.mixcloud.com/rolandvietchorek/mazzy-star-live-bootleg-woodys-new-york-usa-09-08-1990/>

→ **Resultat final:**

➤ **00s**

Beyoncé
2000

<https://www.eonline.com/photos/23465/best-celebrity-style-transformations>

→ **Resultat final:**

➤ 10s

Bella Hadid
Paris Fashion Week
2 de març del 2019

https://www.yahoo.com/lifestyle/bella-hadid-wears-two-major-185009924.html?guccounter=1&guce_referrer=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2xlLmNvbS8&guce_referrer_sig=AQAAAH9kaNKAafS_2WXSXSRPLTIWfJxo9QYJh8CneLm1B21RaLTUL6GTC7W9N5T0mOBbYh02dBBof_fPSJ9N5TUDerULD200kOwBwkN74DojfeFpa21FFSqXWLOFT9QWOpDqbi_b5PmOXOf3a9jdLfoqIqyJZ-rAzuzjJHGWdMZ1inyc

→ **Resultat final:**

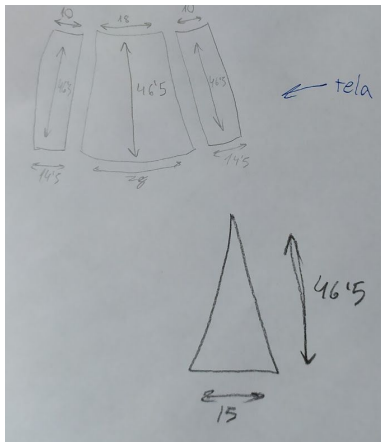

❖ **Generació Z:**

➤ **Bucket hat**

➤ Conjunt cireres

➤ *Conjunt floral*

➤ *D'armilla a top*

➤ *Mini bossa*

➤ **Top Betis**

➤ **De camisa a top**

➤ Top dibuix tècnica Quibe

9. Bibliografía i bibliografía web

- ❖ ¿Cómo combinar bien mi ropa? (21 d'agost del 2020) Recuperat de <https://www.dream-alcala.com/como-combinar-bien-mi-ropa/>
- ❖ ¿Diferencias bien estos 12 tipos de escote? (13 de juny del 2020) Recuperat de <https://www.marie-claire.es/moda/consejos-moda/fotos/tipos-de-escote/cuadrado>
- ❖ ¿Por qué las marcas siguen haciendo desfiles de ropa “que nadie se pondría”? (03 de setembre del 2020) Rescuperat de https://revistadiners.com.co/moda/67320_por-que-las-marcas-siguen-haciendo-desfiles-de-ropa-que-nadie-se-pondria/
- ❖ ¿Qué define el estilo ‘grunge’? La última colección de Bershka trae las claves para lograrlo (13 de juny del 2020) Recuperat de <https://www.lavanguardia.com/de-moda/moda/20191015/471008006870/grunge-estilo-tendencia-coleccion-bershka.html>
- ❖ ¿Qué es la MODA ANDRÓGINA? (13 de juny del 2020) Recuperat de <https://historiasdemoda.com/que-es-la-moda-androgina/>
- ❖ ¿Qué puedo estudiar para ser diseñador de moda? (04 d'octubre del 2020) Recuperat de <https://www.emagister.com/blog/puedo-estudiar-disenador-moda/>
- ❖ ¿Sabes lo que es un vestido 'wrap dress'? Si quieres marcar y afinar cintura, te interesa (13 de juny del 2020) Recuperat de <https://www.glamour.es/moda/tendencias/articulos/vestido-cruzado-stradivarius-verano-2018-tendencias/35932>
- ❖ Aprende a combinar bien la ropa (21 d'agost del 2020) Recuperat de <https://www.lolitamoda.com/blog/58-aprende-a-combinar-bien-la-ropa>
- ❖ Arte y moda un mundo en común (13 de juny del 2020) Recuperat de <https://www.semana.com/contenidos-editoriales/moda-asi-lo-hacemos/articulo/conexiones-entre-el-arte-y-la-moda-en-la-historia/533711>
- ❖ Biba (13 de juny del 2020) Recuperat de <https://en.wikipedia.org/wiki/Biba>

- ❖ Brodar (13 de juny del 2020) Recuperat de <https://dle.rae.es/bordar?m=form>
- ❖ Cómo combinar colores para vestir siempre bien y con mucho estilo (22 d'agost del 2020) Recuperat de https://www.clara.es/moda/looks/como-combinar-colores_12210/5
- ❖ Definió heroin chic (15 de juny del 2020) Recuperat de https://en.wikipedia.org/wiki/Heroin_chic
- ❖ Definió tatxa (14 de juny del 2020) Recuperat de <https://dilc.org/tatxa/>
- ❖ Definición de Denim (13 de juny del 2020) Recuperat de <https://www.definicionabc.com/economia/denim.php>
- ❖ Estilo retro (13 de juny del 2020) Recuperat de https://es.wikipedia.org/wiki/Estilo_retro#Definici%C3%B3n
- ❖ Estilos de vestir (14 de juny del 2020) Recuperat de <https://carolinamarinweb.wordpress.com/2018/09/28/estilos-de-vestir/>
- ❖ Evolución de la moda (12 de juny del 2020) Recuperat de <https://sites.google.com/site/modayepoca/su-evolucion/1950-1959>
- ❖ Evolución de la moda (12 de juny del 2020) Recuperat de <https://sites.google.com/site/modayepoca/su-evolucion/1960-1969>
- ❖ Evolución de la moda (13 de juny del 2020) Recuperat de <https://sites.google.com/site/modayepoca/su-evolucion/1890-1899>
- ❖ Evolución de la moda (13 de juny del 2020) Recuperat de <https://sites.google.com/site/modayepoca/su-evolucion/1970-1979>
- ❖ Evolución de la moda (13 de juny del 2020) Recuperat de <https://sites.google.com/site/modayepoca/su-evolucion/1980-1989>
- ❖ Haute couture vs Pret-a-Porter (20 de setembre del 2020) Recuperat de <https://culturacolectiva.com/disenyo/haute-couture-vs-pret-porter>
- ❖ HISTORIA DE AMOR ENTRE ARTE Y MODA (13 de juny del 2020) Recuperat de <https://www.talentiam.com/es/blog/arte-moda/>
- ❖ Huyendo de la crítica (13 de juny del 2020) Recuperat de <https://historia-arte.com/obras/huyendo-de-la-critica-de-pere-borrell>
- ❖ La alianza Thatcher-Reagan definió el final del siglo XX (13 de juny del 2020) Recuperat de https://elpais.com/internacional/2013/04/08/actualidad/1365435099_433955.html

- ❖ La moda de los años 1900 (20 d'agost del 2020) Recuperat de <https://alejandrarebolofashionblog.blogspot.com/2019/01/la-moda-de-los-anos-1900.html>
- ❖ La moda del siglo XX (I) Primeros años (16 d'agost del 2020) Recuperat de <https://trendtouche.wordpress.com/2013/05/04/la-moda-del-siglo-xx-i-primeros-anos/>
- ❖ Las tendencias de moda que definieron la década de 2010 (13 de juny del 2020) Recuperat de <https://cnnespanol.cnn.com/2019/12/23/las-tendencias-de-moda-que-definieron-la-decada-de-2010/>
- ❖ Los 11 desfiles más memorables en la historia de la moda (15 de juny del 2020) Recuperat de <https://www.vogue.es/moda/articulos/mejores-desfiles-pasarelas-historia-moda-chanel-dior-gucci>
- ❖ LOS MOVIMIENTO FEMINISTAS Y SU INFLUENCIA EN EL VESTIR. AMELIA BLOOMER (13 de juny del 2020) Recuperat de <https://vestuarioescenico.wordpress.com/2019/03/07/los-movimiento-feministas-y-su-influencia-en-el-vestir-amelia-bloomer/>
- ❖ Maxifalda (13 de juny del 2020) Recuperat de <http://etimologias.dechile.net/?maxifalda>
- ❖ MAXIMALISMO EN MODA (13 de juny del 2020) Recuperat de <https://mazzmakeup.com.ar/blog/maximalismo-en-moda/>
- ❖ Moda en los años 2010 (13 de juny del 2020) Recuperat de https://es.wikipedia.org/wiki/Moda_en_los_a%C3%B1os_2010
- ❖ Pantalón de tiro bajo (13 de juny del 2020) Recuperat de https://es.wikipedia.org/wiki/Pantal%C3%B3n_de_tiro_bajo
- ❖ Personal Shopper: la profesión de moda (20 de setembre del 2020) Recuperat de <https://www.dsigno.es/blog/diseño-de-moda/personal-shopper-profesion-de-moda>
- ❖ Prêt-à-porter (13 de juny del 2020) Recuperat de <https://ca.wikipedia.org/wiki/Pr%C3%AAt-%C3%A0-porter>
- ❖ Salidas profesionales del diseño de moda (20 de setembre del 2020) Recuperat de <https://www.soloempleo.com/trabajar-diseño-de-moda>

- ❖ Salidas profesionales en el sector de la moda (20 de setembre del 2020) Recuperat de <https://blogs.imf-formacion.com/blog/corporativo/moda/salidas-profesionales-en-el-sector-de-la-moda>
- ❖ Sex (boutique) (13 de juny del 2020) Recuperat de [https://en.wikipedia.org/wiki/Sex_\(boutique\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Sex_(boutique))
- ❖ Significado de Art déco (13 de juny del 2020) Recuperat de <https://www.significados.com/art-deco/>
- ❖ Significado de underground (13 de juny del 2020) Recuperat de <https://www.significados.com/underground/>
- ❖ Studio 54, el legado de una época (13 de juny del 2020) Recuperat de <https://culturacolectiva.com/historia/studio-54-el-legado-de-una-epoca>
- ❖ Tricotar (13 de juny del 2020) Recuperat de <https://dle.rae.es/tricotar>
- ❖ Your Definitive Guide To The Most Famous Supermodels Of The '90s (15 de juny del 2020) Recuperat de <https://www.instylemag.com.au/90s-supermodels>